اقتصاد سرآمد
دوشنبه ۲۳ خرداد ۱۴۰۱ - شماره ۱۲۷۶

سازمان بنادر و دریانوردی مجری تخصصی عملیات لایروبی خلیج گرگان است

معاون محیط زیست دریایی و تالاب‌ها گفت: مطابق با وظایف تعیین شده در طرح جامع پنج ساله برای احیاء خلیج گرگان، اجرای عملیات لایروبی بر عهده سازمان بنادر و دریانوردی است.به گزارش اقتصادسرآمد، مجتبی ذوالجودی در خصوص اجرای عملیات لایروبی یا همان طرح تسهیل ارتباط آب بین دریا و خلیج گرگان، گفت: با توجه به مصوبه سفر رئیس جمهوری، همچنین مصوبه سومین و چهارمین جلسه ستاد ملی هماهنگی و مدیریت تالاب‌های کشور در خصوص طرح جامع پنج ساله (۱۳۹۹-۱۴۰۳) احیاء مجموعه تالاب‌های میانکاله و خلیج گرگان، در راستای رفع چالش های تالاب میانکاله و خلیج گرگان دستگاه های مسئول انجام پروژه‌های طرح جامع برای هر اقدام مشخص و وظیفه‌مند انجام تکالیف خود هستند، مطالعات سناریوهای ممکن و برتر و ارایه طرح اجرایی برای تسهیل ارتباط بین دریا و خلیج گرگان بر همین مبنا رابه عهده پژوهشگاه ملی اقیانوس شناسی گذاشت که با کمک بعضی دانشگاه های کشور مطالعات انجام گرفته است.وی افزود: با تایید نتایج مطالعات در ستاد انجام لایروبی خلیج گرگان بر عهده سازمان بنادر و دریانوردی (وزارت راه و شهرسازی) است.

بخش اول

چرا در ایران از ظرفیت چشمگیر دریاها استفاده نمی شود

به دنبال زنجیره دانش دریا از شناخت تا بهره‌برداری هستیم

گروه اقتصاد دریا – ۷۰ درصد از سطح کره زمین را آب‌ها در بر گرفته است و دسترسی کشور ما به این آب‌های آزاد از جمله موهبات الهی به اقلیم سرزمین مان است اما متأسفانه ما آن طور که شایسته است از ظرفیت اقیانوس‌ها برای تولید دانش، ثروت و ... استفاده نکرده‌ایم و در حالی که در دهه‌های اخیر روند بهره‌برداری از دریاها و اقیانوس‌ها در سایر کشورها روند صعودی به خود گرفته و ما هنوز در مراحل ابتدایی بهره‌برداری پایدار از آب‌های آزاد هستیم. به گزارش اقتصاد سرآمد – تغذیه از دریا، کشاورزی در دریا، تولید انرژی از دریا، اقتصاد دریا، بازرگانی دریا، تأمین منابع آب شرب از دریا از جمله پتاسیل‌هایی هستند که در کشورمان مورد غفلت قرار گرفته‌اند؛ تسنیم این موضوعات را با سرپرست پژوهشگاه ملی اقیانوس‌شناسی مورد بررسی قرار داده است.

اقیانوس‌ها دارای ظرفیت‌های زیادی هستند که مورد غفلت قرار گرفته است؛ تغذیه از دریا، کشاورزی در دریا، تولید انرژی از دریا، اقتصاد دریا، بازرگانی دریا، تأمین منابع آب شرب از دریا از جمله پتاسیل‌هایی هستند که در کشور مورد غفلت قرار گرفته‌اند.

در رابطه با موضوع اهمیت اقیانوس‌ها و پتانسیل بهره‌برداری از آن‌ها در کشور، تسنیم میزبان دکتر مرتضی توکلی؛ رئیس پژوهشگاه ملی اقیانوس‌شناسی و علوم جوی و دکتر ابوالفضل صالح، عضو هیئت علمی پژوهشگاه ملی اقیانوس‌شناسی و علوم جوی بود تا ظرفیت‌های علمی و عملی کشور در رابطه با این موضوع را تشریح کنند.

در حال حاضر پژوهشکده اقیانوس‌شناسی تا چه اندازه در زمینه بهره‌برداری پایدار از دریاها و اقیانوس‌ها پیش رفته است و چه ظرفیت‌هایی برای پیشبرد اهداف کشور در زمینه علوم دریایی چه از نظر علمی و چه از نظر عملی وجود دارد؟

دکتر توکلی: در حال حاضر در مجموعه ما ۳ پژوهشکده علوم جوی، دریایی و علوم مهندسی فعال هستند و بیشترین فعالیت ما در راستای علوم دریایی است؛ در رابطه با اهمیت اقیانوس‌شناسی قبل از هر چیز باید بدانیم که ۷۰ درصد از سطح کره زمین را اقیانوس‌ها و دریاها در بر گرفته است و اگر ما به اقیانوس‌ها نپردازیم خود را از منابعی که در ۷۰ درصد سطح کره زمین وجود دارد محروم کرده‌ایم. با توجه به اینکه کشور ما به آب‌های آزاد دسترسی دارد، باید به این موضوع بپردازیم و به اندازه کشورهای پیشرفته از آب‌های آزاد بهره ببریم.

ما در حوزه امنیت دریایی بسیار عالی عمل کرده‌ایم که این مورد را مدیون نیروهای مسلح‌مان هستیم اما در سایر موارد عقب هستیم؛ موضوعاتی از جمله تغذیه از دریا، کشاورزی در دریا، تولید انرژی از دریا، اقتصاد دریا، بازرگانی دریا و ...، ظرفیت زیادی را برای پیشرفت کشور مهیا می کنند که نباید از آن‌ها غافل شد؛ اگر ما از موهبت دسترسی به آب های آزاد استفاده نکنیم، تفاوتی با کشورهایی که اصلاً به این آب‌ها دسترسی ندارند، نخواهیم داشت.

ما در پژوهشگاه اقیانوس شناسی به دنبال زنجیره دانش دریا از شناخت تا بهره‌برداری از دریا هستیم؛ یکی از اصول مهم در زمینه بهره‌برداری از دریا این است که در زنجیره‌ای که تعریف می‌شود، اقتصاد دانش بنیان در آن دیده شود که در این زمینه گاهی تصور می‌شود که توسعه اقتصاد دانش‌بنیان منحصر به شرکت‌های دانش بنیان است، در حالی که در این حوزه ما با اقتصاد بومی نیز مواجه هستیم. ما در سواحل ظرفیت‌های دانشی بومی داریم که باید از آن‌ها بهره برداری کنیم. این ظرفیت‌ها از دریانوردان با تجربه تا افرادی که به صورت علمی در حوزه دریا فعال هستند را شامل می‌شود.

متأسفانه به دلیل این که فرهنگ و تمدن ایران، خشکی‌محور بوده است، همواره از دریا گریزان بودیم و به همین دلیل سرمایه‌گذاری مناسبی در سواحل صورت نگرفته است، البته در سال‌های اخیر اقداماتی در این حوزه‌ها صورت گرفته و امیدواریم در آینده این ظرفیت‌ها به اقتصاد ملی و کشور پیوند بخورد و موجبات رفاه مردم را فراهم کند. در حوزه علوم دریایی حدود ۲۰ مرکز تحقیقاتی داریم اما این مراکز ارتباط شبکه‌ای با یکدیگر ندارند و یکی از اهدافی که در این زمینه برای خودمان در نظر گرفتیم این است که این شبکه‌سازی را میان مراکز تحقیقاتی دریایی تقویت کنیم تا بتوانیم با ایجاد هم‌افزایی یک‌بار برای همیشه به موضوع دوباره کاری و جزیره‌ای عمل کردن، پایان دهیم.

در حال حاضر مراکز آموزشی در حالی دانشجویان تحصیلات تکمیلی را جذب می‌کنند که این دانشجویان در برخی مواقع حتی موفق به انجام عملیات دریایی ساده نیز نمی شوند، در حالی که پژوهشگاه به کاوشگری مجهز است که می‌تواند در بحث‌های آموزشی و پژوهشی مورد بهره‌برداری دانشگاه‌ها قرار گیرد تا از این ظرفیت برای تربیت دانشجویان با کفایت‌تر و عالم‌تر برای جامعه استفاده کنند. کاوشگر خلیج فارس یک ظرفیت ملی است و نمی‌توان با آن به صورت انحصاری برخورد کرد، بلکه باید از این ظرفیت برای خدمات علمی به سازمان‌ها و دانشگاه‌ها استفاده کنیم. ما در زمینه حاکمیت علمی در دریا باید قوی‌تر عمل کنیم؛ می‌توانیم تحقیقاتی که در عرصه حوضه‌های آبی و دریایی انجام می‌دهیم را با عرصه اجرایی پیوند بزنیم.

برای رفع این چالش اقدام به تعامل با سایر دستگاه‌ها کردیم که در گام اول تعامل را با سازمان جغرافیایی نیروهای مسلح برقرار کردیم تا یافته‌های علمی پژوهشگاه در جهت ارتقای سطح اطلاعات و داده‌های این سازمان مورد بهره برداری قرار گیرد. رسالت اصلی ما شناسایی اقیانوس‌ها و آب‌ها و معرفی ظرفیت‌های دریایی به مردم است. نمونه ظرفیت‌ها تامین آب شرب از دریا است؛ ایران کشوری خشک است که می توانیم از ظرفیت‌های آب دریاها برای جبران این خشکی استفاده کنیم.

کدام ظرفیت‌های دریایی در کشور ما کمتر دیده شده و از این نظر چه تفاوتی با سایر کشورهای همسایه که در حوزه آبریز خلیج فارس قرار گرفته‌اند داریم؟

دکتر توکلی: در زمینه مدیریت منابع آلودگی در دریاها می‌توانستیم عملکرد بهتری داشته باشیم و همچنین در برخی مواقع، موفقیت کمی در زمینه کاهش میزان منابع آلاینده دریاها داشته‌ایم؛ برآورد ما از سرانه تولید نفت در کشورهای حاشیه خلیج فارس نشان می‌دهد که در کشور امارات متحده عربی به ازای هر نفر، ۳۳۵ هزار بشکه در روز نفت تولید می‌کند، کشور قطر ۵۰۰ هزار بشکه در روز، عربستان ۳۲٤ هزار بشکه، عراق ۱۱۹ هزار بشکه و کویت ۷۲۱ هزار بشکه در روز تولید می‌کند و این میزان در ایران به ازای هر نفر جمعیت، ٤۹ هزار بشکه در روز است. متأسفانه در میان کشورهای همسایه در حوزه ترانزیت دریایی کمترین سهم را داریم؛ ۲۳ درصد جمعیت کشور در سواحل هستند اما از ۱۱ درصد ظرفیت‌های دریایی بهره برداری می‌کنیم و باید این شکاف ایجاد شده برطرف شود و این مهم از وظایف ما است که در مطالعاتمان به سمت سیاست‌گذاری دریایی و اقیانوسی برویم و ببینیم از چه ظرفیت‌های دریایی می‌توانیم استفاده کنیم.

برگزیده

رییس سازمان حفاظت محیط‌زیست خبرداد

انتقال آب دریای خزر منتفی است

معاون رییس جمهوری و رییس سازمان حفاظت محیط‌زیست گفت: درباره انتقال آب دریای خزر به سمنان فعلا خبری نیست و منتفی شده، هیچ اتفاقی هم در این زمینه نیفتاده است.

به گزارش اقتصادسرآمد، علی سلاجقه افزود: منابع آبی در کشور محدود است بنابراین باید از تمام ظرفیت هایی که وجود دارد در تامین آب شرب، صنعت، کشاورزی و محیط زیست استفاده کنیم و البته در این مسیر باید نیازها اولویت بندی شوند.وی اظهارداشت: همچنین درباره استفاده از آبهای ژرف هم باید دقیق عمل کنیم و تمام زوایا سنجیده و حتی استفاده از این منبع هم باید اولویت بندی شود.سلاجقه درباره انتقال آب دریای عمان به سیستان و بلوچستان گفت: در مجموع اگر قرار است انتقال بین حوضه ای صورت گیرد باید بر اساس مجوزهای محیط زیستی باشد، همچنین حقابه محیط زیستی در مبداء و مسیر تامین شود.

با منابع آب کشور خوب برخورد نکرده‌ایم

وی در ادامه با اشاره به مساله آب در کشور به عنوان یکی از دغدغه‌های دولت گفت: در بحث آب آن چیزی که امروز در محیط زیست می گذرد نتیجه یک روز یا ۱۰ سال نیست بلکه نتیجه سالها عدم مدیریت صحیح منابع است به طوری که امروز منابع آبی ما به آستانه تحمل رسیده اند، در واقع همیشه با آب به عنوان سرمایه‌ای که همیشه ساری و جاری است برخورد کردیم اما دیدیم این سرمایه در حال کم شدن است و اکنون با مشکل روبرو هستیم، زمان بارش در کشور جابه‌جا شده و کشور دچار خشکسالی شده است، در واقع با منابع آب چه آب‌های سطحی و چه آب‌های زیرزمینی خوب برخورد نکردیم، حتی امروزه هم باو جود اینکه مدام گفته می شود منابع آبی محدود است اما می بینیم که برخی خانواده‌ها از آب به درستی استفاده نمی کنند، بنابراین باید تلاش کنیم تا آستانه ها در محیط زیست فاصله بگیریم.وی تاکید کرد: به طور مداوم از وزارت نیرو پیگیر تامین حقابه محیط زیست هستیم البته این مساله همواره مد نظر وزیر نیرو است، همچنین در زمینه کشاورزی هم از وزارت جهاد کشاورزی خواستیم تا در زمینه کشت های جایگزین یعنی کشت هایی که نسبت به کم آبی و خشکی مقاوم هستند اقدام کنند.

تهیه بسته کامل آب برای چهارمحال و بختیاری

سلاجقه در ادامه با اشاره به سفر اخیر هیات دولت به استان چهارمحال و بختیاری گفت: این استان یکی از سرشاخه‌های رود کارون است و در سفر رئیس‌جمهوری نیز به موضوع آب در این استان اشاره شد، اینجا گره های آب زیاد است از این رو یک بسته کامل در بخش تامین آب شرب، کشاورزی، صنعت و محیط زیست و گردشگری در چهارمحال و بختیاری تهیه شده است که به زودی توسط وزارت نیرو رونمایی می‌شود تا بتوانیم داشته‌های فعلی را حفظ